

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

OBCHODNÍ SMLOUVY (MV844K)

doc. JUDr. Karel Marek, CSc.

Výuka:

- přednášky,
- e-learning

Rozsah:

2/0

Ukončení:

kolokvium

Rozvrh:

každé pondělí **od 9:35 do 11:05**,
místnost **030**

Kolokvium:

- aktivní účast ve výuce,
- vypracování a odevzdání případové studie
do 10. května 2010

Lekce 1 (22. února 2010)

- Úvodní

Lekce 2 (1. března 2010)

- Obecná východiska

Lekce 3 (8. března 2010)

- Smlouva o dílo I.

Lekce 4 (15. března 2010)

- Smlouva o dílo II.

Lekce 5 (22. března 2010)

- Leasingová smlouva
- Smlouva o koupi najaté věci

Lekce 6 (29. března 2010)

- Mandátní smlouva
- Komisionářská smlouva

Lekce 7 (5. dubna 2010 – Velikonoční pondělí)

- E-learning

Lekce 8 (12. dubna 2010)

- Zprostředkovatelská smlouva
- Smlouva o obchodním zastoupení
- Úvěrová smlouva

Lekce 9 (19. dubna 2010)

- Smlouvy bankovních služeb
- Fakturace
- Placení

Lekce 10 (26. dubna 2010)

- Smlouva o prodeji podniku
- Smlouva o nájmu podniku
- Smlouva o uložení věci
- Smlouva o skladování

Lekce 11 (3. května 2010)

- Přepravní smlouvy

Lekce 12 (10. května 2010)

- Zadávání zakázek

Lekce 13 (17. května 2010)

- Kupní smlouva

Literatura:

- Marek, K. ***Smluvní obchodní právo, kontrakty***. 4., aktualizované a rozšířené vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2008, 477 s.
- Hajn, P., Bejček, J. ***Jak uzavírat obchodní smlouvy***. 2. vydání. Praha : Linde, 2003, 284 s.
- Marek, K., Žváčková, L. ***Obchodní podmínky, obchodní zvyklosti a vykládací pravidla***. 1. vydání. Praha: ASPI, Wolters Kuwer, 2008, 296 s.
- **Odborné články + judikatura (e-learning)**

Zákony:

- zákon č. **513/1991 Sb.**, obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č **40/1964 Sb.**, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- dále dle potřeby

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Smlouvy v obchodním právu Obecná východiska

Co je to smlouva?

Smlouva je svou podstatou konsens, tj. shodný dvoustranný popř. vícestranný právní úkon, jímž smluvní strany mezi sebou zakládají právní vztah a tím i vzájemná práva a povinnosti.

(Knapp, V. *Teorie práva*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 1995, s. 143.)

Kontrakční trojúhelník:

Dělení:

1. Typové – absolutní obchody

- § 261 odst. 3 ObchZ

2. Relativní obchody

- § 261 odst. 1 a 2 ObchZ

3. Fakultativní obchody

- § 262 ObchZ

4. Občanskoprávní vztahy (Absolutní neobchody)

- § 261 odst. 7 ObchZ (*pojistná smlouva – vždy ObčZ a zákonem č. 37/2004 Sb.*)

Prameny a pravidla obchodního práva

Ustanovení § 1 odst. 1 ObchZ: „*Tento zákon upravuje postavení podnikatelů, **obchodní závazkové vztahy**, jakož i některé jiné vztahy s podnikáním související, a zapracovává příslušné předpisy Evropských společenství.*“

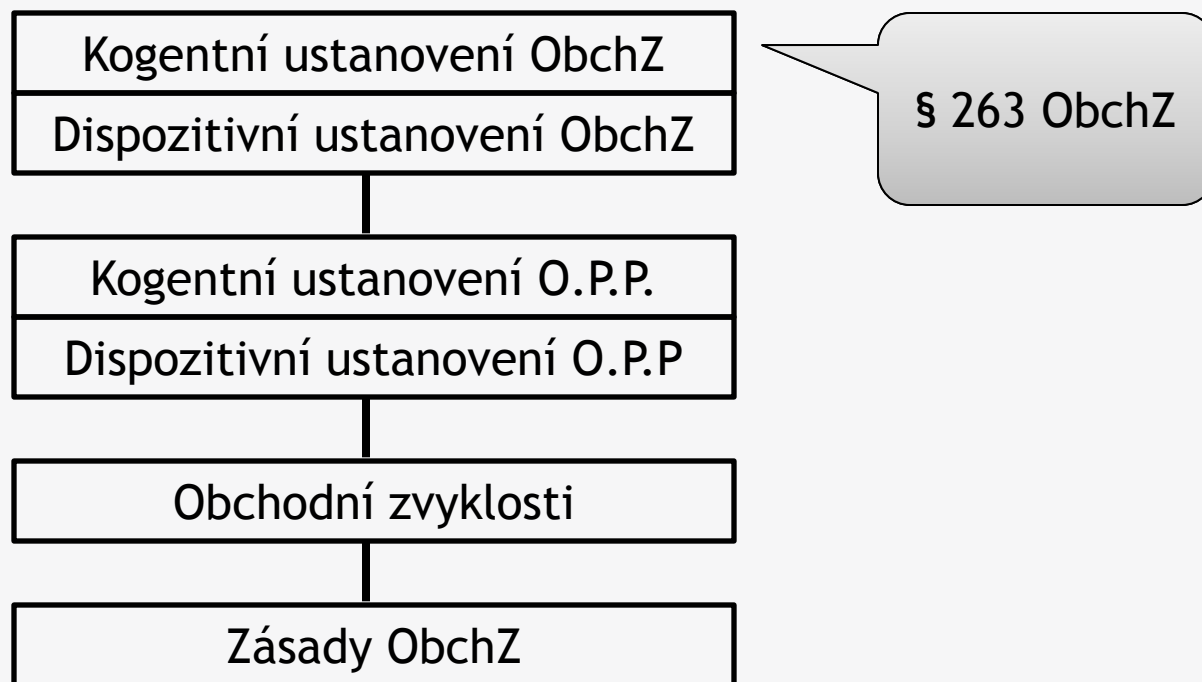
Ustanovení § 1 odst. 2 ObchZ: „*Právní vztahy uvedené v odstavci 1 se řídí ustanoveními tohoto zákona. Nelze-li některé otázky řešit podle těchto ustanovení, řeší se podle **předpisů práva občanského**. Nelze-li je řešit ani podle těchto předpisů, posoudí se podle **obchodních zvyklostí**, a není-li jich, podle **zásad**, na kterých spočívá tento zákon.*“

Ustanovení § 756 ObchZ: „*Ustanovení tohoto zákona se použije, jen pokud **mezinárodní smlouva**, která je pro Českou republiku závazná a byla uveřejněna ve Sbírce zákonů, neobsahuje odlišnou úpravu.*“

Prameny a pravidla obchodního práva

Schéma 1 – k ustanovení § 1 odst. 2 ObchZ

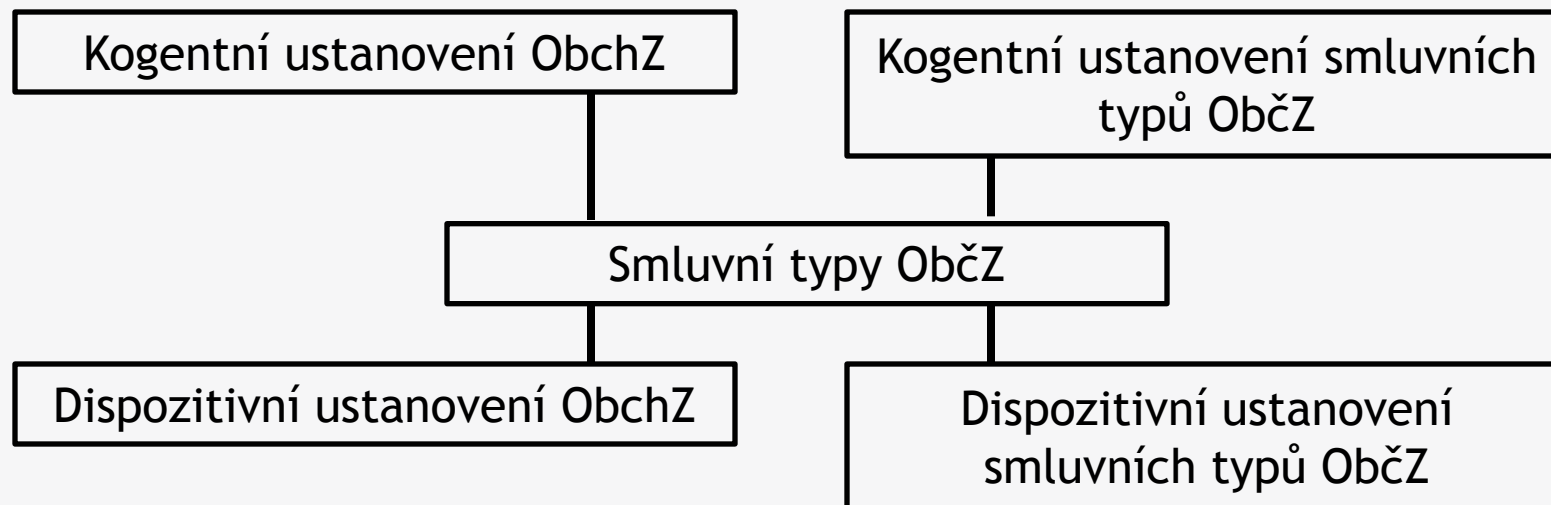

* O.P.P. = občanskoprávní předpisy

Prameny a pravidla obchodního práva

Schéma 2 – k ustanovení § 261 odst. 6 ObchZ
(po harmonizační novele s účinností k 1. 1. 2001)

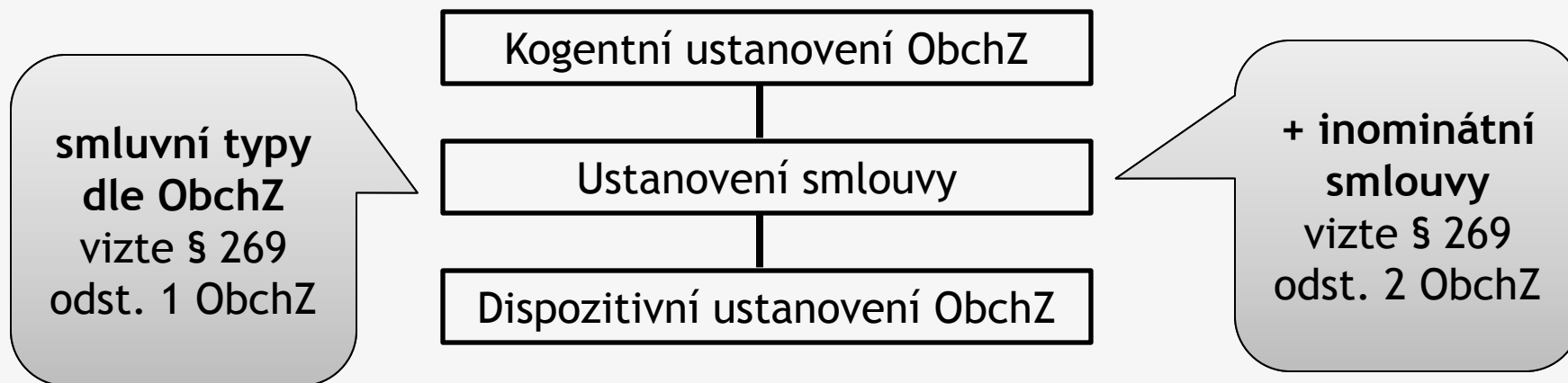

Smlouvy mezi osobami uvedenými v odstavcích 1 a 2, které nejsou upraveny v hlavě II této části zákona a jsou upraveny jako **smluvní typ v občanském zákoníku**, se řídí příslušnými ustanoveními o tomto smluvním typu v občanském zákoníku a obchodním zákoníkem. **Směnná smlouva související s podnikáním stran se však řídí tímto zákonem a použijí se na ni přiměřeně ustanovení tohoto zákona o kupní smlouvě**; při plnění závazku dodat zboží má každá ze stran postavení prodávajícího a při převzetí zboží postavení kupujícího.

Prameny a pravidla obchodního práva

Schéma 3 – k ustanovení § 263 ObchZ

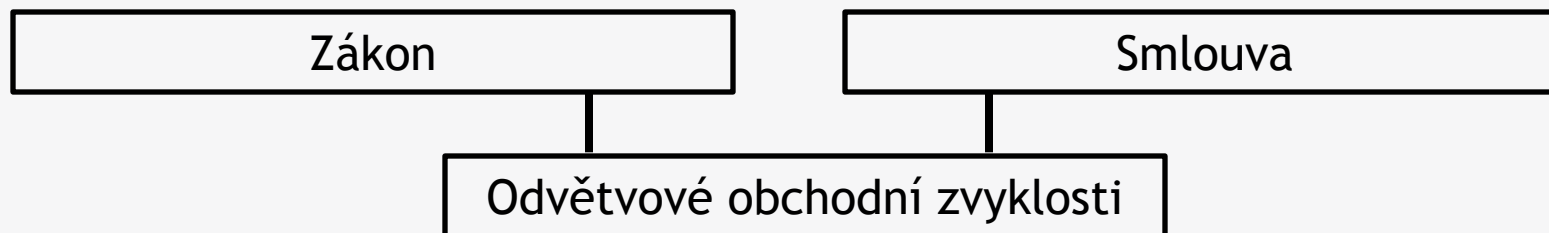
Strany se mohou **odchýlit od ustanovení** této části zákona nebo její **jednotlivá ustanovení vyloučit s výjimkou ustanovení ...**

Strany se **nemohou odchýlit od základních ustanovení** v této části a od ustanovení, která předepisují povinnou písemnou formu právního úkonu.

Prameny a pravidla obchodního práva

Schéma 4 – k ustanovení § 264 odst. 1 ObchZ

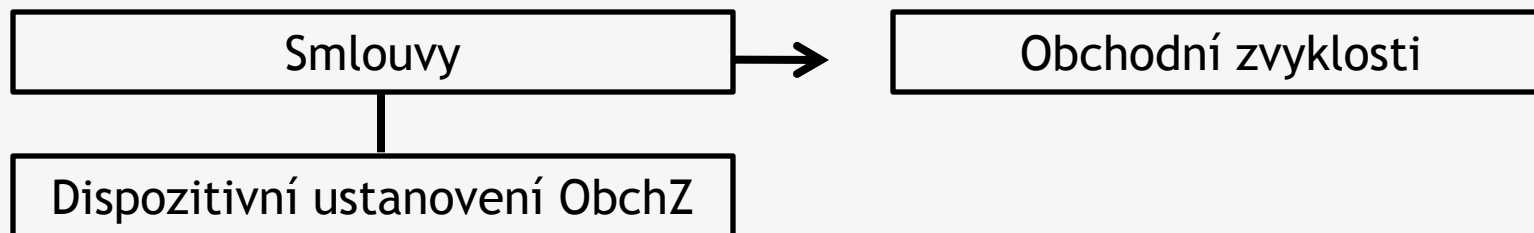

Při určení práv a povinností ze závazkového vztahu se **přihlíží i k obchodním zvyklostem zachovávaným obecně v příslušném obchodním odvětví**, pokud nejsou v rozporu s obsahem smlouvy nebo se zákonem.

Prameny a pravidla obchodního práva

Schéma 5 – k ustanovení § 264 odst. 2 ObchZ

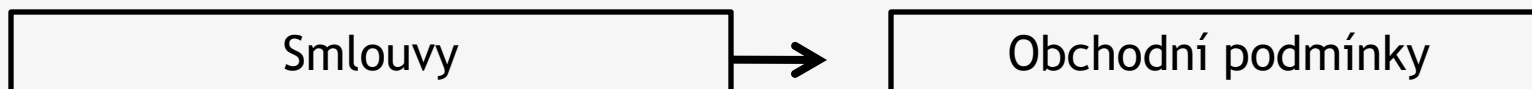
Obchodní zvyklosti, ke kterým se má přihlížet podle smlouvy, se použijí před těmi ustanoveními tohoto zákona, jež nemají donucující povahu.

Ustanovení § 730 ObchZ: „Podle § 264 se přihlédne k obchodním zvyklostem obecně zachovávaným **v mezinárodním obchodě** v příslušném obchodním odvětví.“

Prameny a pravidla obchodního práva

Schéma 6 – k ustanovení § 273 odst. 1 ObchZ

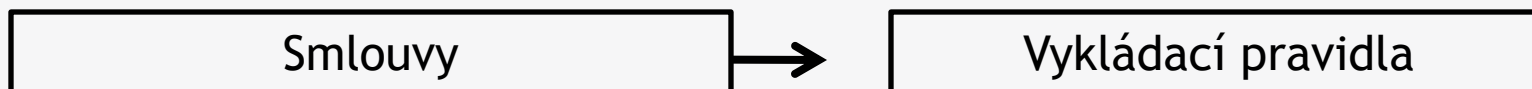

Část obsahu smlouvy lze určit také **odkazem na všeobecné obchodní podmínky** vypracované odbornými nebo zájmovými organizacemi nebo odkazem na **jiné obchodní podmínky**, jež jsou stranám uzavírajícím smlouvu známé nebo k návrhu přiložené.

Prameny a pravidla obchodního práva

Schéma 7 – k ustanovení § 274 ObchZ

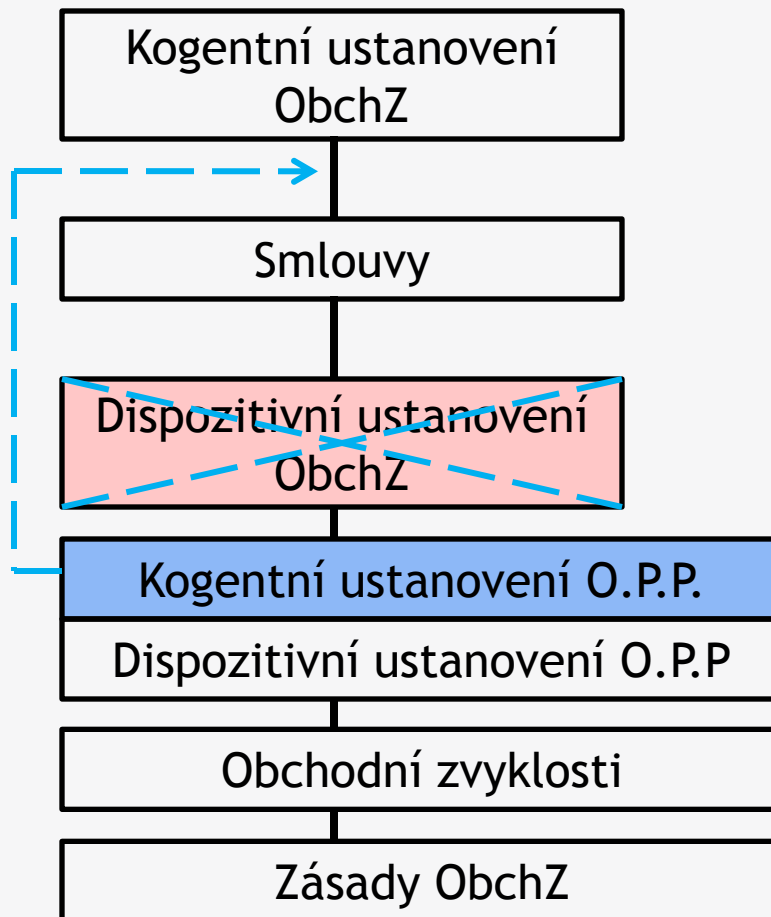

Použijí-li strany ve smlouvě některé z **doložek upravených v užívaných vykládacích pravidlech**, má se za to, že strany zamýšlely dosáhnout touto doložkou právních účinků stanovených vykládacími pravidly, na něž se strany ve smlouvě odvolaly, jinak vykládacími pravidly, která s přihlédnutím k povaze smlouvy se obvykle používají.

Prameny a pravidla obchodního práva

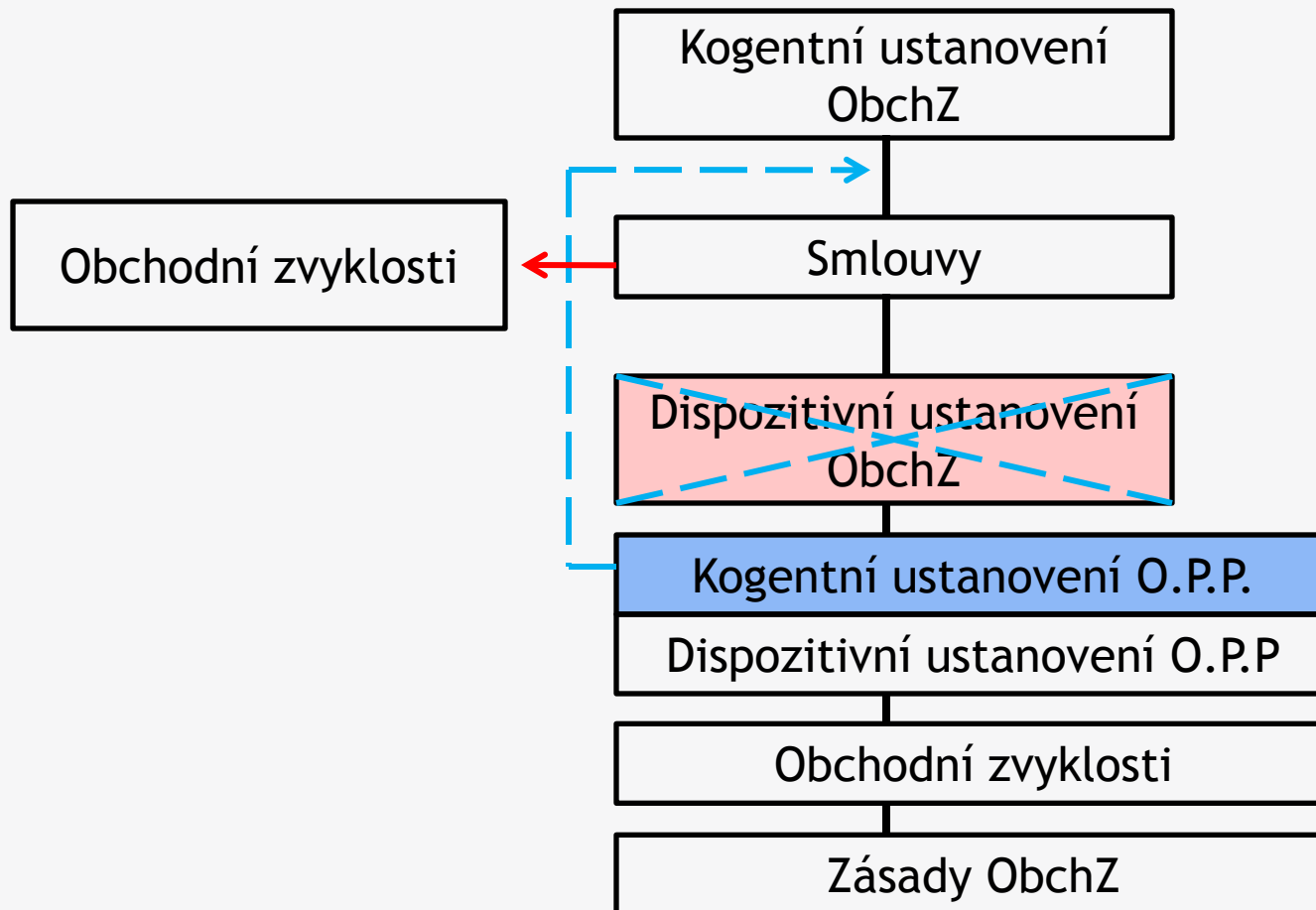
Schéma 8 – navazující na schéma 1 a 3

Prameny a pravidla obchodního práva

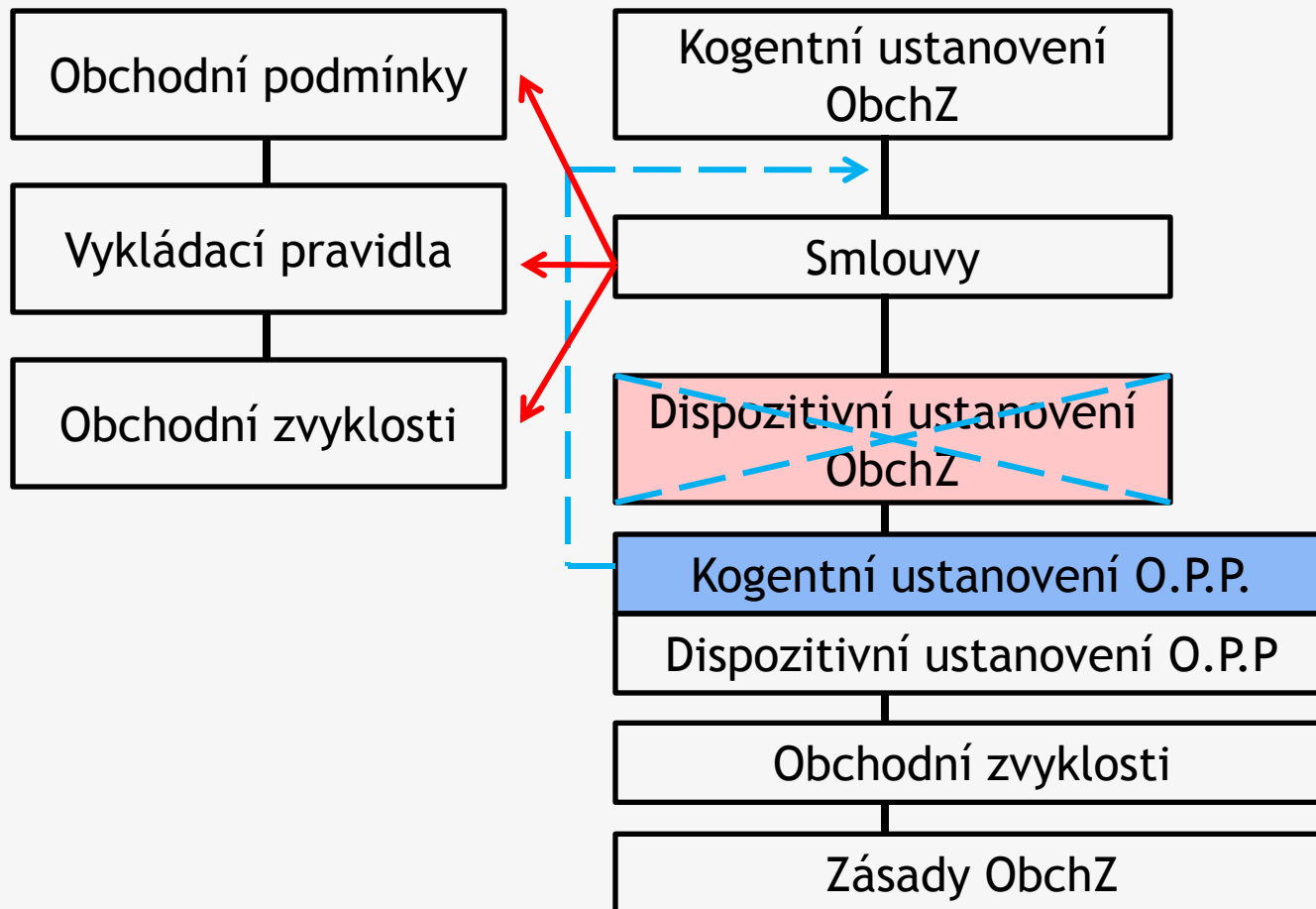
Schéma 9 – navazující na schéma 8, 4 a 5

Prameny a pravidla obchodního práva

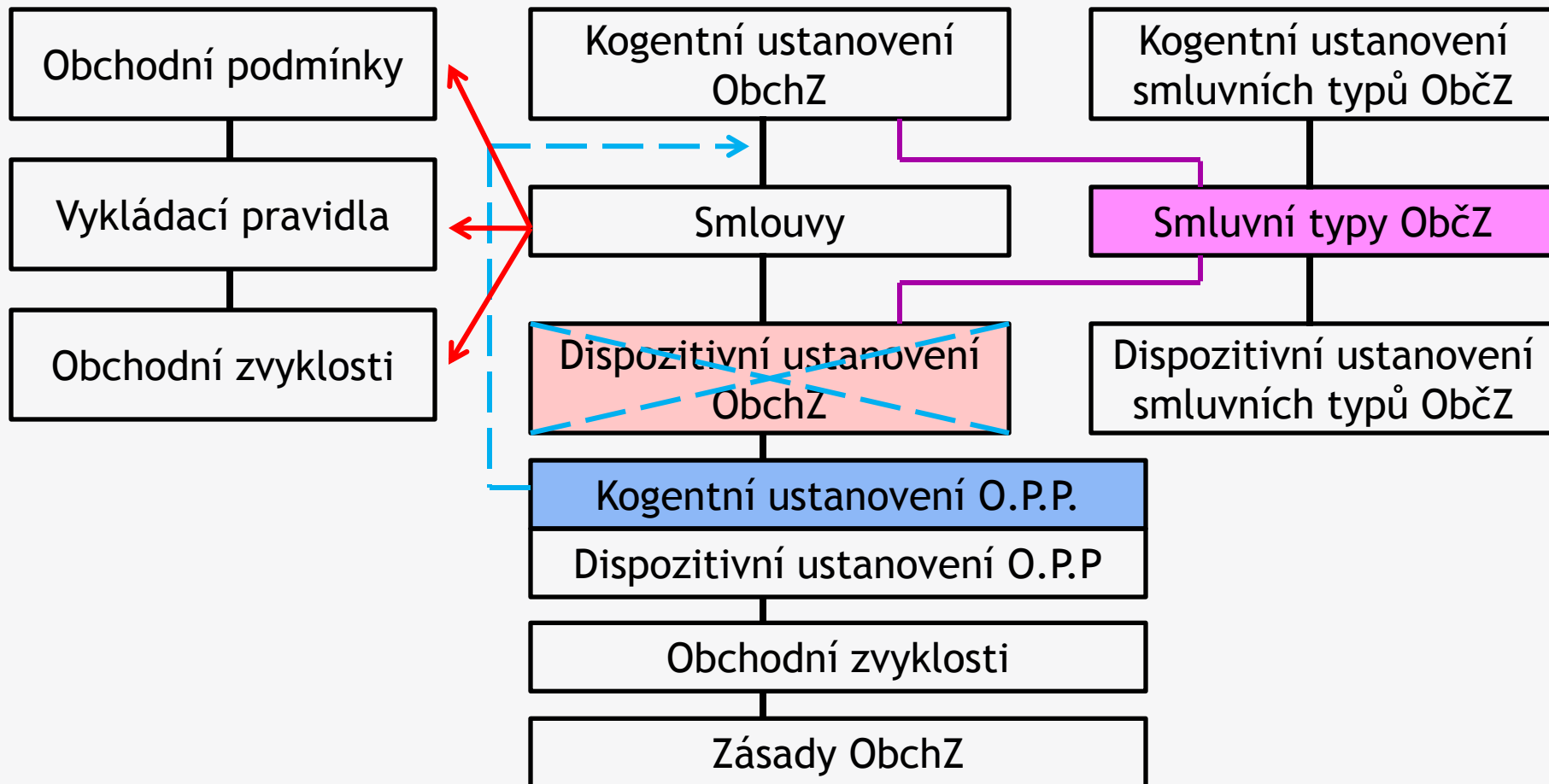
Schéma 10 – navazující na schéma 9, 6 a 7

Prameny a pravidla obchodního práva

Schéma 11 – komplexní (po harmonizační novele)

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Uzavírání obchodněprávních smluv

- I. Obchodněprávní smlouvy uzavírají jak podnikatelé, tak i nepodnikatelské subjekty.
- II. Základ právní úpravy je v ustanoveních § 43 až 51 ObčZ.
- III. Obchodněprávní smlouvy => ustanovení § 269 až § 275 ObchZ.
- IV. Pro obchodněprávní vztahy platí to, co je v ObchZ stanoveno jinak!!!

Smluvní strany mohou:

- a) Použít smluvního typu uvedeného v **ObchZ**
- b) Použít smluvního typu uvedeného v **ObčZ**
- c) Uzavřít smlouvu nepojmenovanou (*inominát*) - § 269 odst. 2 ObchZ
- d) Použít smluvního typu **podle zvláštního zákona** (např. o cenných papírech)

POZOR! Smluvní strany nemohou použít v obchodněprávních vztazích smluvní typ z ObčZ, pokud ObchZ tento smluvní typ upravuje.

Uzavření smlouvy

Smluvní typ vs. Inominát

Ustanovení § 269 odst. 1 ObchZ (smluvní typ): „*Ustanovení upravující v hlavě II této části zákona jednotlivé typy smluv se použijí jen na smlouvy, jejichž obsah dohodnutý stranami zahrnuje podstatné části smlouvy stanovené v základním ustanovení pro každou z těchto smluv.*“

Ustanovení § 269 odst. 2 ObchZ (inominát): „*Účastníci mohou uzavřít i takovou smlouvu, která není upravena jako typ smlouvy. Jestliže však účastníci dostatečně neurčí předmět svých závazků, smlouva uzavřena není.*“

Otázka: *Mohou smluvní strany uzavřít inominát dle ObčZ (ustanovení § 51 ObčZ) v obchodněprávním vztahu? Argumentujte!*

Uzavření smlouvy

Zvláštní způsob vzniku smlouvy

Ustanovení § 275 odst. 4 ObchZ: „S přihlédnutím k obsahu návrhu na uzavření smlouvy nebo v důsledku praxe, kterou strany mezi sebou zavedly, nebo s přihlédnutím ke zvyklostem rozhodným podle tohoto zákona, může osoba, které je návrh určen, vyjádřit souhlas s návrhem provedením určitého úkonu (např. odesláním zboží nebo zaplacením kupní ceny) bez vyznění navrhovatele. V tomto případě je přijetí návrhu účinné v okamžiku, kdy byl tento úkon učiněn, došlo-li k němu před uplynutím lhůty rozhodné pro přijetí návrhu.“

1. První skupina podmínek je vyjádřena taxativně

- a) s přihlédnutím k obsahu návrhu na uzavření smlouvy nebo
- b) v důsledku praxe, kterou strany mezi sebou zavedly nebo
- c) s přihlédnutím ke zvyklostem rozhodným podle tohoto zákona

2. Druhá skupina podmínek je vyjádřena demonstrativně

- a) např. odeslání zboží
- b) např. zaplacení kupní ceny

Uzavření smlouvy

Písemná forma

Ustanovení § 272 odst. 1 ObchZ: „Smlouva vyžaduje k platnosti písemnou formu **pouze v případech stanovených v tomto zákoně** nebo když alespoň jedna strana při jednání o uzavření smlouvy projeví vůli, aby smlouva byla uzavřena v písemné formě.“

Ustanovení § 272 odst. 2 ObchZ: „Obsahuje-li písemně uzavřená smlouva ustanovení, že může být **měněna nebo zrušena** pouze dohodou stran v písemné formě, může být smlouva měněna nebo zrušena pouze písemně.“

Uzavření smlouvy

Některá doporučená ujednání ve smlouvě

- I. **Význam a účel smlouvy** – (§ 356 ObchZ)
- II. **Rozhodčí doložka** – (zákon č. 216/1994 Sb.)
- III. **Definování ve smlouvě použitých pojmů** – (tzv. *Americký model*)
- IV. **Cenové a měnové doložky** – (§ 473 a § 744 ObchZ)
- V. **Obchodní podmínky** – (§ 273 ObchZ)
- VI. **Vykládací pravidla** – (§ 274 ObchZ)

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Splnění závazku

Způsob plnění (§ 324 až § 334 ObchZ)

Splněno musí být:

- a) věřiteli,
- b) včas
- c) a řádně,

=> pak závazek zanikne.

Jestliže dlužník poskytne vadné plnění a věřitel nemá právo odstoupit od smlouvy nebo tohoto práva nevyužije, **mění se obsah závazku** způsobem, který odpovídá nárokům věřitele vzniklým z vadného plnění, a závazek zaniká jejich uspokojením.

Místo plnění (§ 335 až § 339 ObchZ)

Místo plnění u nepeněžitého závazku může být:

- a) určeno ve smlouvě
- b) vyplývat z povahy závazku
- c) sídlo dlužníka, místo podnikání, popř. bydliště
- d) místo závodu nebo provozovny dlužníka
- e) stanoveno zákonem u jednotlivých smluvních typů (§ 412, § 554)

Místo peněžitého závazku určuje:

- a) smlouva
- b) sídlo věřitele
- c) místo podnikání popř. bydliště věřitele
- d) místo závodu nebo provozovny věřitele
- e) místo banky věřitele ve prospěch účtu věřitele

Doba plnění (§ 340 až § 343 ObchZ)

Dlužník je povinen závazek splnit **v době stanovené ve smlouvě**.

Není-li doba plnění ve smlouvě určena, je věřitel oprávněn požadovat plnění závazku **ihned po uzavření smlouvy** a dlužník je povinen závazek splnit **bez zbytečného odkladu** po té, kdy byl věřitelem o plnění požádán.

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Promlčení v obchodních závazkových vztazích

Promlčení (§ 387 až § 408 ObchZ)

=> všechna ustanovení jsou kogentní

Promlčují se zásadně všechna práva ze závazkových vztahů s výjimkou:

- a) práva vypovědět smlouvu na dobu neurčitou
- b) práva vlastnického
- c) práva k obchodní firmě (promlčují se však nároky na obranu proti jednotlivým útokům)
- d) práva k obchodnímu tajemství
- e) zástavního práva, které se obecně nepromlčí dříve než zajištěná pohledávka
- f) práva věřitele vůči ručiteli, které se obecně nepromlčí dříve před jeho právem proti hlavnímu dlužníkovi

Promlčení (§ 387 až § 408 ObchZ)

=> všechna ustanovení jsou kogentní

Ustanovení § 397 ObchZ: „Nestanoví-li zákon pro jednotlivá práva jinak, činí promlčecí doba **čtyři roky**.“

Ustanovení § 398 ObchZ: „U práva na náhradu škody běží promlčecí doba ode dne, kdy se poškozený dozvěděl nebo mohl dozvědět o škodě a o tom, kdo je povinen k její náhradě; končí však **nejpozději uplynutím 10 let ode dne, kdy došlo k porušení povinnosti**.“

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Odstoupení od smlouvy

Odstoupení (§ 344 až § 351 ObchZ)

Od smlouvy lze odstoupit pouze v případech, které **stanoví smlouva nebo tento zákon**.

Znamená-li prodlení dlužníka (§ 365) nebo věřitele (§ 370) **podstatné porušení** jeho smluvní povinnosti, je druhá strana oprávněna od smlouvy odstoupit, jestliže to oznámí straně v prodlení bez zbytečného odkladu poté, kdy se o tomto porušení dověděla.

=> vizte *Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14. 11. 2001, sp. zn.: 29 Odo 207/2001 (e-learning)*

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Děkuji za pozornost.